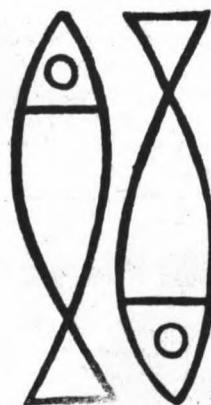

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgeve van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Redactie-sekretariaat: Postbus 7176 te Amsterdam.

Administratie: Pasteursingel 29b, Rotterdam-7

H. DE JONG — AMSTERDAM

Gestalten uit de boeken Samuël

Absalom

Absalom — het heeft geen zin, de Davids-regering te gaan idealiseren. Daarvoor zijn de gebrekkigheden ervan te duidelijk naar buiten getreden. „Het zwaard zal van uw huis niet wijken” — had Nathan de profeet gezegd, nadat David van dat zwaard een afschuwelijk gebruik gemaakt had tegen Uriah, de man van Bathseba. En inderdaad, het zwaard is van Davids huis niet geweken. Het heeft gewoed onder de zonen van dat huis. „Ziet, hoe goed en hoe liefelijk is het, als broeders ook tezamen wonen” zegt de psalm (133), maar in Davids huis is die liefelijkheid ver te zoeken geweest. Alsof de boze alle zonen van David wilde weg hebben.

Is het ook niet waarschijnlijk, dat hij dat wilde? Als toch immers de messiaanse belofte, die aan Davids huis was toegezegd, iets met die zonen te maken had? „Uw nakomeling, uw eigen zoon, zal Ik na u op uw troon doen zitten, en Ik zal zijn koningschap bevestigen.” (2 Sam. 7 : 12) — lezen we. Absalom, de eigen zoon, heeft óók de troon van zijn vader David gehaald. Maar dat was een volstrekte parodie op de messiaanse belofte. Wat heeft Absalom met de Here Christus te maken? Wat heeft 't stro met het koren gemeen? om het in profetentaal te zeggen.

Toch moeten we zeggen, dat in de latere koningentijd wel meer deugnieten uit het geslacht van David op de troon in Jeruzalem gezeten hebben, die niettemin schakels waren in de ketting van David naar Christus.

Maar aan Absalom heeft God voorbeeldig laten zien, dat Hij aan zulke deugnieten geen welgevallen heeft, al laat Hij ze soms

in het begin in de N.T.-kerk aan hun hele leven begaan. Zoals God de straf over Ananias en Saffira voorbeeldig heeft laten zien, dat Hij alle huichelaars verfoeit, al denken ze misschien dat ze 't met hun bedrog ver kunnen brengen. In het lot van Absalom zit dus iets van een gelijkenis. Absalom is beeld van de opvolger die 't verprutst, waarschuwing, dat het zoon van David-zijn geen enkele garantie inhoudt. Daar kun je nog best een rot-jongen voor zijn zoals de latere geschiedenis bewijst. In het koninkrijk van God beslissen geen titels noch hoge komaf. Gelukkig maar!

Maar nu toch iets over Absalom zelf. De bijbel beeldt hem zorgvuldig uit, maar opmerkelijk genoeg, niet op de wijze van een karakterbeschrijving: hij was zus, hij was zo. De bijbel heeft duidelijk niet zoveel belangstelling voor het karakter van de mens, waarschijnlijk omdat je via een karakterontleding iemand wel gemakkelijk kunt vastpinnen op z'n eigenschappen, zodat-ie eigenlijk geen ruimte van handelen meer overhoudt. De bijbel blijft liever aan de voorzichtige kant door een mens in z'n optreden te laten zien, waarbij de mogelijkheid om het anders te doen, om zich te veranderen, openblijft. Dat is barmhartig.

Zo doet de bijbel 't ook bij Absalom. 'n Paar voorbeelden. In een bepaald verband heeft prins Absalom Joab nodig om een boodschap voor hem te doen. Daartoe ontbiedt hij Joab, een man die toch een stuk ouder is dan hij. Joab heeft dan ook helemaal geen zin om te komen, temeer omdat hij wel weet waarvoor Absalom hem gebruiken wil.

Een en andermaal laat hij Absalom praten. „Toen zei Absalom tot zijn dienaars: ziet, Joab's akker ligt naast de mijne, en hij heeft daar gerst op. Gaat heen en steekt 't in brand”. Dat gebeurt en daar komt Joab op hoge benen naar Absalom, zoals deze alleen maar bedoelde. Het is duidelijk, hier heb je het beeld van de dwingpot, die gewend is z'n zin te krijgen. Maar de bijbel gebruikt dit of 'n soort gelijk woord niet, maar houdt 't bij de beschrijving van de manier van doen.

'n Ander detail. Van Absalom wordt verteld, dat hij erg knap was. Maar dan, in dat verband komt 't beeld van de ijdeltuit. „Wanneer hij z'n hoofdhaar liet afscheren — hij liet 't aan het einde van elk jaar afscheren; omdat 't hem te zwaar werd, liet hij het afscheren — dan liet hij het haar van zijn hoofd wegen: tweehonderd sikkels, naar het koninklijke gewicht.” (een paar kilo). Wat ijdel, nietwaar, dat laten wegen van dat haar! lange, mooie, zware lokken, neem ik aan, dat wel, maar om dat nu te gaan uitwegen!

Wat eigenaardig ook van de bijbel om dat te vertellen. Zou dat niet ook spottend bedoeld kunnen zijn, het vermelden van het gewicht van dat afgeknipte haar? Wel zwaar trouwens, het lijkt wel of alle gewicht van Absalom in z'n haar ging zitten, dat dan ook nog elk jaar werd afgeknipt. Gewicht heeft namelijk in de bijbel, net als bij ons, een dubbele betekenis: gewicht en gewichtigheid. Alle koninklijke gewichtigheid werd Absalom jaarlijks van het hoofd geknipt! Zo was Absalom nog lichter dan z'n ijdelheid, lucht in een weegschaal afgewogen.

Maar een derde trekje, dat ik nu uit het bijbelverhaal over Absalom naar voren wil brengen, is minder onschuldig, ronduit gevaarlijk. Dat is deze enormiteit, die we uit z'n mond noteren: „Stelde men mij maar als rechter in het land aan.” (2 Sam. 15 : 4)

Dit is een gevaarlijke domheid, om te verlangen naar het ambt van rechter. Dat is nu zelfoverschatting!

Hier moet ik denken aan die andere zoon van David, Salomo. Wanneer hij, een jongeman nog, koning wordt, voelt hij zich verlegen, juist vanwege die moeilijke taak, die nu op hem afkomt, recht spreken! „Geef dan, zo bidt hij, uw knecht een opmerzaam hart, opdat hij uw volk richte door te onderscheiden tussen goed en kwaad, want wie zou in staat zijn, dit uw talrijke volk te richten?” (1 Kon. 3 : 9).

Het was Salomo's wijsheid, te vragen om wijsheid. Juist voor de moeilijke taak van de rechtspraak. Deze wijsheid kreeg hij dan ook, naar 't woord van Jezus: wie heeft, zal gegeven worden en hij zal overvloedig hebben. Maar Absalom's grootste dwaasheid is geweest, de rechtspraak te begeren. Stelde men mij maar als rechter aan in het land! Dit is precies het omgekeerde van de vermaning tot voorzichtigheid van Jezus in de bergrede: oordeelt niet, opdat ge niet geoordeeld wordt. Jezus wil niet zeggen, dat 't nooit mag. 't Moet wel eens, je wordt er wel eens toe geroepen. Dat is moeilijk genoeg. Maar er naar verlangen? Nee, dat is te gek. In deze domme wens hoor je het einde van Absalom al. Absalom, blaaskaak! Zoon van David. Is hij degene die komen zou, of moeten wij een andere zoon van David verwachten? Het antwoord is niet moeilijk.

In dit nummer:

Pagina 283
Drs H. de Jong, Gestalten uit de boeken Samuël (Absalom)

Pagina 284
Drs H. de Jong, Kerkverbandelijke vóór-vragen

Pagina 285
Drs H. E. S. Woldring, Een christen-communist?
Ds C. P. Plooy, Over v. Ruler

Pagina 286-287
D. W. L. Milo, Vrijdag de dertiende

Pagina 288
Prof. C. Veenhof, Communisme en Christelijk geloof
Bockbesprekingen

H. DE JONG — AMSTERDAM

Kerkverbandelijke vóór-vragen

(1)

Het is misschien goed, de tijd tussen de twee vergaderingen van het najaars-convent van onze kerken te gebruiken voor enige discussie. Op schriftelijke wijze nog wat napraten dus en wie weet, voeren we zo tegelijk nog een vóórbespreking voor de vergadering van eind november.

Ik voor mij zou mezelf nog wel wat willen verduidelijken ten aanzien van de opmerking die ik aan het eind van de september-vergadering maakte, dat namelijk onze besprekingen over kerkverbandelijke zaken nu wel zeer breed geweest zijn, maar toch misschien de juiste diepte nog niet hebben bereikt. Zijn we eigenlijk wel ooit goed ingegaan op de bezwaren van de tegenstemmers in Spakenburg? In Utrecht kwamen deze bezwaren nog eens bondig ter tafel: geen bevoogding! (Oegstgeest), nooit meer een iuridische structuur! (Schiedam), het Nieuwe Testament kent geen instantie tussen Christus en de plaatselijke gemeente (Doorn).

Om nu met de laatste stelling van de kerk van Doorn te beginnen, — het is voor kerken, die zich in alles willen richten naar het Woord des Heren een argument, dat in ieder geval overkomt. Je kunt daar wel tegenover stellen en er is ook tegenover gesteld, dat dit van Doorn een biblicisme is, maar zo erg veel is daarmee nog niet gezegd. Rondom het begrip biblicisme is nog niet zo bijs-ter veel klaarheid. Een betere weg bewandelde vorige week ds Smit in ons blad, die probeerde het bijbelgebruik in kerkordelijke zaken te nuanceren en te saneren. Hij bracht een fijne, bruikbare onderscheiding aan, geloof ik.

Toch blijft er iets kei-hards in het argument van Doorn zitten, dat alleen maar met nog iets harders kapot te krijgen is. De stelling is namelijk niet waar. Wel degelijk is er in het Nieuwe Testament sprake van een 'instantie' 'tussen' Christus en de plaatselijke kerk. Zoals u ziet, zet ik hierbij twee woorden tussen hoge komma's, te weten 'instantie' en 'tussen', omdat ze mij beide niet bevallen in dit verband. Maar wat Doorn m.i. bij het beoordelen van de nieuwtestamentische situatie over het hoofd ziet, is de plaats van de apostel en diens ambtelijke gezag. De apostel, Paulus bijvoorbeeld, is weliswaar geen onpersoonlijke instantie en staat ook niet precies tussen Christus en de (plaatselijke) gemeente in, maar hij schrijft toch aan de Corinthiërs: „... ik heb u verbonden aan één man, om u als een reine maagd vóór Christus te stellen” (2 Cor. 11:2). De apostel vergelijkt zichzelf hier met de in het jodendom zo bekende figuur van de schadgan, de bruidswerver, de huwelijksmakelaar. Die staat inderdaad niet tussen de echte-

Kerkelijk Leven

lieden, maar, als de vriend van de bruidegom, meer terzijde. Maar op deze plaats ter zijde gaat Paulus dan toch de band van de plaatselijke gemeente met Christus ter harte en spant hij zich daarvoor in.

Als ik de brieven van Paulus lees, krijg ik de indruk — om me niet sterker uit te drukken — dat de apostel een soort kerkverband in persoon is geweest. Groeten en attestaties van kerken aan kerken liepen over hem, bemoediging en vermaning aan plaatselijke kerken kwamen van hem. „Ik heb u op Creta achtergelaten”, schrijft hij aan Titus (1:5), „met de bedoeling, dat gij in orde zoudt brengen hetgeen nog verbetering behoefde, en dat gij, zoals ik u opdroeg, in alle steden als oudsten zoudt aanstellen mannen, die onberispelijk zijn...” — waaruit blijkt, dat hij zich bemoeide met de inrichting van het plaatselijke, gemeentelijke leven. Hij was eigenlijk de enige die in de positie verkeerde, dat hij zoiets als een geheel van de kerken kon overzien en die dan ook vanuit dat totaal kon argumenteren tegenover een kerk (die van Corinthé), die op een bepaald punt (waarop ik nog zal terugkomen) uit de pas liep: „Maar, indien het er iemand om te doen is, gelijk te hebben, wij hebben zulk een gewoonte niet, en evenmin de gemeente Gods” (1 Cor. 11:16). Paulus is een soort dirigent geweest, aan wie het te danken was, dat die grote verscheidenheid van christelijke gemeentes en gemeentetjes in de nieuwtestamentische tijd (het laagkerkelijke Corinthé en het hoogkerkelijke Efeze, om eens een verschil te noemen) toch een harmonisch geluid voortbracht.

—o—

En toen Paulus en de anderen wegvielen? Wel, zegt iemand, (die al even zit te popelen om wat te zeggen), toen bleef dat apostolisch gezag in het duurzame woord, dat ze nalieten. En dat apostolische woord, dat in de brieven van het Nieuwe Testament tot ons komt, ervaren we ook helemaal niet als een instantie tussen Christus en de gemeente, want in het woord van de apostel spreekt Christus tot de gemeente, het is zijn eigen woord tot ons en dus, wat u tot nu toe naar voren gebracht heeft, bevestigt ons alleen maar in onze overtuiging, dat het N.T. geen instantie kent tussen Christus en de plaatselijke kerk. Toch is deze redenering m.i. op-nieuw niet waar. Het apostolisch woord moet namelijk bedienend en toegenast worden, wil het z'n rol vervullen. Binnengemeentelijk geeft iedereen dat toe. We zijn er

BIJBELSE RAADGEVINGEN

Gelukkig, als het geweten nog spreekt

Het geweten is een wonderlijk ding. Het gaat door een bepaalde omstandigheid in eens spreken en ons beschuldigen. We worden uit onze arge-loosheid of zorgeloosheid plotseling opgeschrikt, zodat onze rust weg is. Op eens beseffen we: ik sta schuldig en wat moet ik nu doen?

David is in grote zonde gevallen. Zorgeloos leeft hij voort. Totdat de profeet Nathan in 's HEREN naam tot hem komt en hem het Woord van God bedient: Gij zijt die man! En zie, op eenmaal wordt zijn geweten wakker: Ik heb gezondigd tegen de HERE!

Zo moet Gods Woord ontdekkend over ons leven gaan en zo moet de prediking ons aan bepaalde dingen herinneren. En als dan de consciëntie geraakt wordt, dan komt er bij een man als David de verslagenheid van hart en de verbrokenheid van geest: Ik ellendig mens. Gena, o God, gena! Straf mij niet in uw toorn en kastijd mij niet in uw grimmigheid!

Gelukkig, als het geweten nog spreekt.

Wee de mens, wiens geweten niet meer aanslaat, omdat het geloof uit zijn leven weg is, zodat hij — wat de Bijbel zegt — 'horende hoort en geenszins verstaat en ziende ziet en geenszins bemerkt'. Die, als de HERE hem tegenkomt met Zijn slaande hand of met Zijn bestraffende woord, geen pijn meer voelt en geen schaamte meer kent.

Wee een volk van God, dat onder de tuchtingen van de HERE dik van hart blijft en weigert zijn wegen te doorzoeken.

Wee een christenheid, die met al haar grove misstanden en verkeerdheden, welke haar bij de wereld in opspraak brengen, geen beschuldigende consciëntie heeft. En als de HERE haar kennelijk met grote tegenheden bezoekt — liever dan zich te verootmoedigen voor de HERE en zich te bekeren van haar zonden — zich verdiept in de 'problematiek' van 'de' oordelen Gods.

Gezonde prediking en een nauwgezet leven bij het Woord van God houdt het geweten van Gods kinderen wakker.

Gezegend hij, die met Paulus zeggen kan: 'Hierin oefen ik mijzelf, altijd een onergerlijk geweten te hebben voor God en de mensen'.

Bilthoven.

B. Telder

niet met het enkel lezen van de apostolische brieven. Ze moeten ook uitgelegd en toegepast worden. Daarvoor hebben we in de gemeente het ambt van dienaar des Woords. Welnu, dat uitleggen en toepassen, dat bedienen van het apostolische woord moet ook tussengemeentelijk gebeuren en wie doet dat? Wie is daarvoor de aangewezen? De gemeente zelf? Moet de gemeente als enige het apostolische woord aan zichzelf bedienen? Is dat niet wat idealistisch?

Wanneer het in een christelijke gemeente van vandaag toegaat als destijds in Galatië, waar men zich liet afbrengen van de genade van Christus om een ander evangelie te volgen, volstaat het dan dat de gemeente aan zichzelf de brief aan de Galatiërs bedient? Moet er dan niet iemand van buiten komen om zo'n gemeente even godzalig uit te schelden (o, uitzinnige Galatiërs...!) als destijds de apostel deed? Paulus was buitenstaander en was dat niet een onmisbare zegen in die situatie? We weten toch hoe bevangen we kunnen zijn en als verstokte werkeiligen de brief aan de Galaten gelaten en effen over ons heen kunnen laten gaan? Daarom, nu de apostelen er niet meer zijn, moeten de kerken de mogelijkheid hebben aan elkáár het apostolische woord te bedienen. Ze moeten dat de een de ander kunnen doen, maar ook bij tijden sámen, als gemeenten Gods, wanneer zij het er namelijk over eens zijn dat een zusterkerk op de verkeerde weg is. De kerken gezamenlijk treden dan in het vacuüm dat na de dood van de apostelen ontstaan is. Het vacuüm van de Woordbediening-van-buitenaf, die er van het be-ging af aan geweest is. „Of is het Woord Gods bij u begonnen? Of heeft het alleen u bereikt?” (1 Cor. 14:36).

We weten uit de geschiedenis, dat men ook op andere wijze dit apostolisch vacuüm opgevuld heeft. Inderdaad door het schep-

pen van tussen-instanties. Het pausdom is er zo een. Het valt trouwens niet te ontkennen, dat de Heer van de kerk zich toch van ook dit behulpel, bedienend heeft in een tijd, dat de gemeente haar mondigheid niet aan kon. Ik tenminste kan er moeilijk toe komen het pausdom in z'n geheel als vergissing af te doen. Principeel kan ik dat wel, maar historisch niet. Een van de pausen, Gregorius de Grote, heeft eens gezegd: „vanaf de hoogste plaats (in de kerk) wordt dan goed geregeerd, als degene die leidt, meer heerst over zijn eigen boosheden dan over zijn broeders.” Als ik zo'n prachtige uitspraak overweeg, schieten mij van alle kanten gezegdes te binnen van predikanten en ouderlingen op kerkeraden, classes en synodes die dit niveau bij lange niet halen (om het maar zacht te zeggen) en dan ben ik geneigd, het systeem van kerkinrichting een klein beetje te relativiseren. Elke opzet heeft het gebed om nederigheid dringend nodig. Daar doe ik de verschillen tussen episcopalen, presbyterialen en independenten niet mee af, ik weet het, maar ik zeg dit om de aandacht 'n beetje weg te halen uit de sfeer van 'getrapte' of 'niet-getrapte' tegenwoordiging, alsof het dáárom nu zou gaan. Dat is m.i. een keuze, waarvan de vóór- en nadelen in een niet emotionele zakelijkheid afgewogen kunnen worden, al heb ik daarbij mijn protestantse en gereformeerde voorkeur, waar de Heilige Schrift niet bij dicht blijft. Waar het me nu om gaat is, dat er, **blijkens het Nieuwe Testament**, niet alleen binnengemeentelijke, maar ook tussengemeentelijke woordbediening moet zijn. En dat daar, hoe dan ook, een vorm voor gevonden moet worden. Moge dat een vorm zijn, die niet de ontwikkeling naar een onpersoonlijke instantie bevordert! Deze vorm heeft ook, hoe we het ook wenden of keren, iets iuridisch aan zich. Dat is gegeven

met het feit, dat woordbediening in zichzelf een iuridisch aspect heeft. Ik denk hier aan het verplichtende, niet vrijblijvende van de evangelie-verkondiging; ze is sleutelmachtbediening. Dat is ze ook in de tussengemeentelijke sfeer. Dit betekent, dat in uiterste gevallen gezegd moet kunnen worden: „Als iemand hiermede niet rekt, dan wordt met hem niet gerekend” (1 Cor. 14:38). Ik geloof niet, dat we dit bevoogding moeten noemen, tenzij dit woord positief wordt opgevat. De iuridische structuur is, voor zover ik zie, onvermijdelijk voor het samenleven van christelijke kerken. Alleen zal er een vorm voor gevonden moeten worden, die het minst gevaar loopt in vormelijkheid te ontaarden. Volgende week hopelijk nog iets hierover.

H. E. S. WOLDRING — AMSTERDAM

Een christen-communist?

In dit nummer van „Opbouw” kunt u een artikel van prof. C. Veenhof lezen over de Zwolse godsdienstleraar, die lid werd van de CPN. De 28-jarige godsdienstleraar Gert Los heeft nationale bekendheid gekregen, omdat het bestuur van het Clusius-college hem ontslagen heeft. Het bestuur acht het leraar-zijn op een christelijke school onverenigbaar met het lidmaatschap van de CPN.

Alle kranten hebben zo langzamerhand over dit onderwerp geschreven; goedkeuring en afkeuring van haar besluit valt het Zwolse schoolbestuur beurtelings ten deel. Een belangrijk feit is, dat de ledenvergadering van de Zwolse school zich achter het bestuur geplaatst heeft.

C. P. PLOOY — EDE

Over Van Ruler

Het kengetal van Van Rulers theologie is: twee, — zo zagen we de vorige keer.

Schepping en verlossing zijn niet één, maar twee, zij het wel twee brandpunten van één ellips. Of ook: schepping en verlossing zijn twee binnen de heilige drie-eenheid. Zo wil Van Ruler zowel aan het dualisme als aan het monisme ontkomen.

En bij „nomisme” denken we dan speciaal aan het Christomonisme van Barth. Van Ruler heeft zich aan Barths invloed moeten onttrekken. Aanvankelijk kritiekloos bewonderaar en volgeling van Barth kwamen zijn aarzelingen op t.a.v. drie samenhangende zaken: de betekenis van het Oude Testament, de kinderdoop en de verhouding van kerk en staat. Vanuit zijn strakke concentratie van alle openbaring op Christus alleen moest Barths aandacht en waardering van deze drie zaken wel tekort schieten. De schepping gaat bij Barth dermate schuil achter en wel bijna geheel op in de verzoening, dat de geschapen wereld door hem nog alleen gewaardeerd wordt als toneel waarop het „stuk” van de verlossing gespeeld wordt.

Berkouwer heeft in zijn tweede boek over Barth („Triumf der genade”, 1954) aan deze kwestie enige zeer duidelijke bladzijden gewijd (p. 245 e.v.), waarbij hij één van Barths vroegere leerlingen aanhaalt, Prenter, die zijn leermeester beschuldigt van „scheppingsdocetisme”. Bij Barth schuiven schepping en verlossing over elkaar heen, waardoor de geschiedenis in 't gedrang komt. De beslissingen zijn eigenlijk al gevallen, zodat er nauwelijks nog plaats is voor een historische zondeval en een historische verzoening van schuld. Er is bij Barth geen ná elkaar meer, maar de schepping rust in de verlossing. De schepping is er dan ook niet

door het Woord, Joh. 1:3, maar door het vleesgeworden Woord, Joh. 1:14. Berkouwer moet Prenter toegeven, dat door deze geweldige concentratie van alle openbaring in Christus als het vlees geworden Woord „de beslissende betekenis van de geschiedenis niet meer ten volle is te handhaven” (p. 250), de geschiedenis tussen schepping en verlossing.

In deze kritiek van Prenter kan men ook Van Ruler terugvinden. Als Kuitert het in zijn gesprek met Van Ruler voor Barth opneemt en zegt, dat hij schepping en verlossing toch wel heel dicht bij elkaar wil houden, antwoordt Van Ruler: ik ook, maar dan moeten we wel op twee benen lopen. (Zie het vorige artikel over kengetal.)

Hoe aktueel dit alles is t.a.v. de moderne theologie moge blijken uit de vrees door Van Ruler in dit gesprek uitgesproken, dat „de hele theologie van tegenwoordig a.h.w. het zijnsmatige invouwt in het heilsmatige en het hele zijn als heil beleefd, zodat het kan gaan gebeuren, dat ineens dat heilsmatige in zijn bizonderheid verdwijnt en dan slechts overblijft de zich ontplooiende wereld, waarin dan Jezus slechts een faktor is”. En zo loopt de hedendaagse theologie dan uit op humaniteit, medemenselijkheid en sociale revolutie. Dat is dan de muis die de berg van Barth's christologische concentratie gebaard heeft.

De geschiedenis valt er bij Barth uit, tussen schepping en verlossing, — zo hoorden we Prenter reeds zeggen en Van Ruler zal het beaamd hebben. Reeds uit zijn bijdrage in 1944 aan de bundel „Geschiedenis” (aangeboden aan zijn leermeester W. J. Aalders bij diens afscheid), een studie over E. Troeltsch kan zijn bijzondere interesse blijken in de geschiedenisfilosofie, zoals trouwens de filosofie zijn grote belangstelling gehad heeft, voordat hij aan de eigenlijke theologie toekwam. Vanwege de geschiedenis, zoals ze ons in haar aanvang en voortgang naar de voleinding verhaald wordt in de Bijbel, kan Van Ruler nooit Barth nazeggen, dat de schepping er is om de verlossing, maar keert hij de stelling om: de verlossing is er om de schepping. „De schepping is het fundamen-

tele, daar gaat het om, en de verlossing is er op gericht, dat de schepping er weer zou kunnen zijn”.

Daar zit voor Van Ruler heel wat op vast:

zijn bijna joodse aandacht voor het aardse, lichamelijke, uitwendige, —

zijn zeer hoge waardering voor het Oude Testament, —

zijn theocratisch ideaal, — zijn gespannen en gesplitst zijn op de wederopstanding des vlees, —

zijn blijde levensaanvaarding en haast kinderlijke vreugde over het verlorene bestaan!

„We vinden de schepping terug. Ze was bedolven en verdrongen door de zonde van de mens, door de vloek van God, door de heerschappij der demonen, door de duisternis van het heidendom. Er is geen sterveling op aarde, die uit zichzelf de wereld kan beleven als wat zij is, nl. geschapen werkelijkheid, werk en eigendom van de Schepper. Iedereen maakt er wat anders van. De een vergoddelijkt en verabsoluteert haar. De ander nihiliseert haar en zegt, dat zij absurd, zinloos, waardeloos en in wezen niets is. Daartussenin lopen de meeste mensen maar wat rond te tobben en te suf-fen. Zij lijden wat aan de wereld. Ze puren er een beetje geluk en lust uit. Zij ondergaan het leven, bijna als de dieren. Ze gaan in de zorgen en de genoegens van het leven onder.

Christus beleefd de wereld weer als wereld! Hij staat temidden van de bloemen van het veld en de vogelen des hemels. Hij staat temidden van de mensen, in hun verlorenheid en verstrooidheid en maakt er weer een gemeenschap van. In dat alles staat Hij voor het aangezicht van de Vader. De hele werkelijkheid van de wereld wordt, om Hem heen, weer tot schépping: niet in zichzelf besloten, maar ópen naar God, Zijn wil, Zijn raad en Zijn rijk.

En zo vinden we door het heil heen de wereld als Rijk en het leven als lofzeggende dienst!” (Waarom zou ik naar de kerk gaan, p. 149, 150.)

■ Wijs en voorzichtig

De enige informatie, die ik over het konflikt met de godsdienstleraar Gert Los heb, is afkomstig uit enkele dagbladen. De indruk, die ik uit de pers heb gekregen is, dat het schoolbestuur voorzichtig en tamelijk zorgvuldig te werk gegaan is.

Toen dit voorjaar bekend werd, dat de heer Los van de PPR overstapte naar de CPN, heeft het bestuur hier intern en met de betrokken leraar uitvoerig over gesproken. Uitgebreid werden de statuten van de CPN bestudeerd. De achtergronden van deze partij werden zo goed mogelijk besproken. Boeken over de verhouding christendom-marxisme werden gelezen. De zomervakantie werd gebruikt als bezinnings-tijd. Na de zomervakantie kwam het bestuur opnieuw bij elkaar en volgde (na maanden voorbereiding) het ontslag.

Men kan natuurlijk zeggen, dat het vanzelf spreekt dat het schoolbestuur behoedzaam en voorzichtig te werk gaat. Dat is juist, maar hoe gemakkelijk kan men in zo'n geval oppervlakkig met enkele kreten gooien. Men kan bijvoorbeeld het probleem afdoen met de opmerking: heeft Marx niet gezegd dat de godsdienst opium voor het volk is? Dit heeft Marx inderdaad gezegd, maar deze uitspraak moeten wij zo goed mogelijk proberen te begri-pen.

In de tijd van Marx waren er veel christenen (en zij zijn er vandaag nog!), die zeiden: laat de armen, de arbeiders en de boeren toch tevreden zijn. Vroeger waren zij toch ook tevreden? Zij hebben toch genoeg om van te leven? God heeft de verschillen onder de mensen gewild en in het hiernamaals zal alle ellende voorbij zijn. Als dit onder de dekmantel van de christelijke godsdienst wordt verkondigd, dan kunnen wij die godsdienst een groot opiumgehalte toeschrijven. Dan wordt niet meer opgeroepen om tegen de vastgeroeste zondige verhoudingen in de samenleving te strijden. Dan wordt in de ongerechtigheid berust. De godsdienst verwijst met voorbijzien aan het hiernamaals naar het hiernamaals. Dat is opiumachtige godsdienst.

Marx heeft zich tegen deze vorm van godsdienst fel verzet. En terecht! Maar Marx zijn kritiek op de godsdienst zit uiteindelijk die-

D. W. L. MILO — VIERHOUTEN

VRIJDAG DE DERTIENDE

Van de vroege morgen af had ik me gerealiseerd, dat het een vrijdag-de-dertiende was, die wij in Groot-Brittannië mochten doorbrengen. Een bijzondere dag in een bijzonder land. In dit grote eilandenrijk is namelijk iedereen, de bijgelovige en de niet-bijgelovige, op zijn hoede voor zulk een dag. Want er kunnen dan erge dingen gebeuren. Het hoeft niet, maar het kan. Komen de erge dingen niet vanzelf — dan komen ze omdat men in een krampachtige toestand verkeerde dingen doet.

Het gaat hier om het Britse bijgeloof, dat in onze kerkelijke papieren superstitie wordt genaamd. Zo'n bijgeloof is een rotsvaste overtuiging inzake onzinnelijke en onredelijke dingen, welke overtuiging niets met Gods Woord te maken heeft. Een stukje heidense zuurdesem zagezegd, door geen zendeling of priester ooit uitgeroeid. Integendeel: wanneer zulk een zendeling, die ijverig de heidense restanten had getracht uit te verkopen, zelf op zo'n bijgeloofsdag van zijn paard zou zijn gevallen — en dat kan — dan zou die zendeling de onfeilbare achtergrond van het bestreden bijgeloof zelf voor eeuwen bevestigen. Zoals een boze rechter, die levenslang verkeersovertradingen genadeloos zou hebben gestraft en tenslotte zelf aan eigen verkeersdelict zou ondergaan, eveneens een slechte overtuiging helpt staande houden.

Zo zit dat met het bijgeloof, dat u vooral in Schotland aantreft. Als daar de huisvrouw haar boodschappen gaat doen en de zwarte kat van de buurvrouw kruist haar pad — dan worden de boodschappen tot de volgende dag uitgesteld. Wanneer de glazenwasser zijn ladder op een trottoir opstelt, zal daar geen voetganger onder door lopen: liever door de goot. Als iemand van een ongeval hoort en zegt: ik kijk wel uit — dan roepen twee, drie stemmen haastig: touch wood! en de spreker klopt haastig het „opgeroepen onheil” af, op hout, liefst ongeschaafd hout. Loopt een baby langs de rand van het water dan zegt

men beklemd: cross your fingers!, men legt de ene vinger van een hand over de andere — en het gevaar is bezworen...

We kwamen in het plaatsje Comrie, waar we op een lunch waren genodigd. U kent de naam van de Schotse theoloog Comrie nog wel? En kent u de naam van de oude skrievers Erskine nog? Ook die had een eigen dorpje. Nu, we kwamen dus in Comrie, bij lieve mensen. Het toegangshek van de tuin was overgroeid door een natuurlijke boog. Onze gastheer wees ons erop, dat twee lijsterbesbomen boven het hek waren vergroeid tot een eenheid. Ongelooflijk, maar waar. De bomen waren (en je kon met wat zoeken het lidteken vinden) als jonge struikjes op elkaar geënt en als één boom met twee wortelgestellen doorgegroeid. Ergens midden boven het hek hadden twee takken zelfs op nieuw een boog gevormd.

Toen wij vroegen, wie op het leuke idee was gekomen om zo'n levende toegangspoort te vormen, was het antwoord: dat is geen grapje, zo'n boog weert het onheil van ons huis; geen heks kan er onder door gaan. (De gastheer woonde er nog geen twee jaar; had de zaak zo overgenomen als hij die aantrof, met bijgeloof en al).

Zo wordt er op vrijdag-de-dertiende niet op zee gevestigd: de vangst zou kunnen tenvallen en er zouden mensenlevens mee gemoeid kunnen zijn. Zo wordt er van alles aan gedaan om een priester of predikant, herkenbaar aan zijn omgekeerd boordje, op zo'n dag buiten de veerboot te houden; houdt men hem niet tegen, dan stappen anderen van boord!

En waar komt zo'n mal bijgeloof vandaan? Is het omdat de Heiland op een vrijdag is gekruisigd? Is het omdat een van het gezelschap van dertien Hem heeft verraden? Misschien wel. Maar dan heeft het heidense bijgeloof enkele markante punten uit de heilshistorie misbruikt om zich daarop te enten. Aan een echtpaar vroeg ik op vrijdag de dertiende: gelooft u nu werkelijk, dat deze dag ongeluk kan brengen? „Natuurlijk niet!” zei de ene helft van het paar. „Maar je houdt er toch rekening mee, nietwaar?” zei de wederhelft.

—o—

Diezelfde avond waren we voor een supper genodigd bij een collega in Oban. Een supper is een warme maaltijd na negenen. Te onzen pleziere hadden onze gastheer en gastvrouw een bevriend artsenechtpaar uitgenodigd, zodat we soms een gezamenlijk gesprek hadden, soms in twee, en soms in drie gesprekken uiteenvielen. Dat zijn de small talks. De beide Schotse dames kwamen van de eilanden; de gastvrouw van Islay (dat ligt ten westen van Tarbert) en de andere van Lewis (dat

per! In zijn vroege geschriften lezen wij, dat zijn kritiek op de godsdienst het begin is van alle kritiek op de samenleving, op het economische en het politieke leven. Marx wilde niet alleen de verkeerde godsdienst bestrijden. Zijn kritiek op alle godsdienstigheid is de voorwaarde voor en het eerste begin van zijn kritiek op de toestanden in de samenleving.

Marx wilde realistisch zijn: geen andere werkelijkheid kon hij serieus nemen dan de zintuiglijk waarneembare. Daarom gaat zijn realisme samen met atheïsme.

■ Statuten CPN

De heer Los is lid geworden van de CPN, een partij die zich in haar beginselverklaring baseert op het leninistisch-marxisme.

Nu zijn er altijd christenen geweest, die op een of andere manier overeenkomsten zagen tussen het christelijk geloven en het marxisme. Ook zijn er veel marxisten geweest, die de christelijke godsdienst nooit als opium of zelfs als onbelangrijk hebben gezien. Bij de CPN ligt dit laatste anders. Deze partij wil in haar uitgangspunten volkomen atheïstisch zijn. Daarin is zij consequent marxistisch. De toevoeging 'leninistisch' onderstreept haar atheïstische instelling. Prof. Veenhof zal in zijn artikel laten zien hoe Lenin over

de godsdienst dacht. Lenins standpunt is niet alleen atheïstisch, maar sterk anti-theïstisch, anti-godsdienstig.

Nu zegt de CPN, dat godsdienstige overtuiging en kerklidmaatschap geen beletsel voor het CPN-lidmaatschap hoeven te zijn. Men mag weliswaar binnen de partij geen propaganda voor het christelijk geloof maken, maar men mag wel voor zijn geloof uitkomen.

Een vraag is natuurlijk, hoe deze twee met elkaar te verenigen zijn. Wat houdt het in als men voor zijn geloof mag uitkomen, maar er geen propaganda voor mag maken?

Heeft het dan nog enige betekenis om voor je geloof uit te komen? Kan uit het 'voor je geloof uitkomen' enige argumentatie ontleend worden in discussies binnen de partij?

Daar komt bij, dat de partijdiscipline in de CPN zeer streng is. Als in de partij ergens over gepraat is en een besluit genomen is, moet dit besluit „onvoorwaardelijk door de hele partij worden uitgevoerd, ook door hen, die het er niet mee eens zijn.” (art. 8c statuten CPN)

Art. 4b van deze statuten zeggen, dat propaganda die tegen de ideologische grondslagen van de partij gericht is, niet is toegestaan. Wat blijft er in een partij met een duidelijk marxistisch-leninistische (een atheïstische, zelfs anti-gods-

dienstige) grondslag over van het 'voor je geloof uitkomen'?

■ Stemmen of lid worden?

Naar mijn indruk gaat het de heer Los niet alleen maar om de doeleinden van de CPN, die hij nastrevenswaardig vindt.

Ik kan me voorstellen, dat iemand bij een bepaalde verkiezing op een partij stemt, die vanwege bepaalde doeleinden zijn voorkeur geniet. Hij wordt geen lid van die partij, omdat hij tegen andere zaken te veel bezwaren heeft.

Het lid worden van een partij zegt veel meer, dan het alleen maar op een partij stemmen op grond van bepaalde programma-punten.

Nu zal er wel geen partijlid zijn, die het altijd en op alle punten met zijn partij eens is. Toch zal een partijlid zich in de grote lijnen en zeker in de grondgedachten van zijn partij kunnen vinden.

En dan rijst de vraag: kan een christen lid worden van een partij met een uitgesproken leninistisch-marxistische levens- en wereldbeschouwing?

Het gaat hier niet om twee levensbeschouwingen, die op een aantal punten met elkaar in strijd zijn. Het gaat hier om levensbeschouwingen, die elkaar in wezen uitsluiten.

In de jaren dertig speelde in ver-

schillende kerken het probleem of een christen lid van de NSB kon worden. Verschillende predikanten (S. U. Zuidema, C. Veenhof e.a.) verdiepten zich grondig in het nationaal socialisme, dat gebaseerd was op een ras, bloed en bodem-theorie. Is het lidmaatschap van een partij met een door en door heidense levensbeschouwing voor een christen mogelijk? Na vele lange gesprekken zijn leden van de NSB van de avondmaalstafel geweerd. En terecht. Het gaat ook hier om levensbeschouwingen, die niet alleen op bepaalde punten met elkaar in strijd zijn, maar die elkaar in wezen uitsluiten!

■ Inkonsekwenties

Gaat het leven van elke christen niet mank aan inkonsekwenties? Mag een schoolbestuur een leraar, die lid van de CPN is, ontslaan? Is de belangrijkste vraag in zo'n geval niet hoe zijn godsdienstlessen in elkaar zitten?

Wij kunnen deze vragen bevestigend beantwoorden. Maar wat winnen wij er mee?

Laten wij het eens van het standpunt van christen-ouders bekijken. Zij sturen hun kinderen meestal bewust naar een christelijke school, opdat daar nog iets aan hun opvoeding voortgebouwd zal worden. Moeten zij er in berusten, dat de godsdienstleraar

ligt heel noordwestelijk in de Oceaan). Nu mogen die eilanden in vroeger eeuwen voor fatsoenlijke mensen onbewoonbaar zijn geweest, toevluchtsoord voor misdadigers, dorado voor strandjutters, smokkelaars en drankstokers — tegenwoordig leveren zij erg ontwikkelde en bekoorlijke vrouwen op; indien de meisjes tijdig naar een behoorlijke kostschool op het mainland zijn gestuurd.

Onze gastvrouw deed tenminste in geen enkel opzicht onder voor onze gemiddelde goede huisvrouw en haar vriendin sprak Frans even goed als Duits, hetgeen voor een Engelse vrijwel niet maar voor een Schotse zeer wel mogelijk is.

De avond werd, behalve het smakelijke maal, gevuld met kout. Waarover? Britten zijn erg onderhoudend; het converseren is daar een hoge kunst. Over het nieuws dus, over het weer, over de politiek, de olie, het huisvrouwelijk beleid en de zakenmannelijke economie, het nationale inkomenspeil en de prijzenontwikkeling, de werkloosheid, de inflatie en de overheidsmaatregelen, de toetreding van Brittanje tot de EEG, de geschiedenis van dit rijk en de toekomst van deze wereld. En in deze dingen — hoe kan het anders? — kwamen vanzelf de religieuze overtuigingen van de deelnemers aan de orde. Al gauw bleek dat alle drie families niet alleen uit gedoopten en gelovigen bestonden — maar ook alle drie trouw ter kerke gingen en zich alle drie voor het kerkelijk werk gaven. En omdat ze allen geloofden in het verzoenende bloed van onze Zaligmaker en in Hem door een waarachtig geloof waren ingelijfd, konden ze het niet nalaten vruchten van dankbaarheid voort te brengen. Vruchten van mond en hart en hand.

Is dat even een heerlijke ontdekking! Moet je daarvoor heel naar Oban reizen om in de Engelse taal de gemeenschap der heiligen te vinden! Het gaf een aparte kleur aan onze leuke avond. Want soms begin je zo'n visite bij een collega als een onvermijdelijk beschavingsverschijnsel, soms ook als een poging om wederzijdse gemeenschappelijkheden te verkennen of om een gemeenschappelijk verleden op te halen. Maar dan blijft het een gok, een spel. Een onverwachte interruptie, een domme kwinkslag of een toevallige situatie kunnen het gezelschapsspel maar zo laten derailleren. Dan is de avond bedorven of op zijn best net niet bedorven. Maar er blijft niets van hangen.

En dan blijkt opeens een gezelschap te zijn samengesteld uit Christgelovigen: twee uit het Calvinistische Nederland, twee uit het Knoxiaanse mainland en twee geroepen van de einden der aarde. Er werd wederzijds naar de kerkelijke samenleving geïnformeerd, naar leer en leven. Daar kwamen van weerszijden kerkelijke histories los: beginnende bij Calvin en John Knox en komende tot verval; gaande van reformatie tot restauratie, van kerkbreuk tot kerkelijke coalitie, via nieuw verval tot nieuwe wederkeer; al deze dingen doorspekt met

synodes, kerkvorsten, machthebbers in toga en profeterende huismoe- ders; in het ene land niet anders dan in het andere.

Maar in beide landen: terugkeer tot het simpele Woord van God, herstel van een Christelijke levensstijl van levend geloof, blijkend uit goede werken. In beide landen een verstaan van Gods beloften in deze kritieke wereldsituatie, honger naar gerechtigheid en daarom afkeer van alle dode orthodoxie en traditionalisme. Het ging hun als ons: volgens sommigen waren ze „too reformed” — volgens anderen niet gereformeerd genoeg; maar wee u als alle mensen goed van u spreken. En de kerkelijke groepsbinding was er zeker niet sterker dan de binding aan de Zaligmaker.

—o—

Jawel, dat is even een heerlijke ontmoeting. In dit achterlijke land, waar John Knox vanaf zijn balkon de katholieke koningin Mary Stuart zou hebben bespuwd (we hebben het balkon zelf gezien) daar blijken christenmensen rustig in het geloof te kunnen staan — en geen predikant in de hele straat te zien.

Ze gaven zich geheel aan het kerkelijk werk en even volledig aan de broederschap-in-Christus, de evangelisatie en de zending. De dame uit Lewis had in London een lezing van een Dutch professor of arts uit Amsterdam gehoord: wonderfull! Wij probeerden een naam: Rookmaaker? En kijk... het was onze eigenste Rookmaaker geweest, hartjes roos. Ze wisten van l'Abri Zwitserland, hadden het boek van mevrouw Schaeffer, wensten vurig eens naar Huémoz te kunnen gaan. Wisten heel niet, dat wij in Nederland een filiaal van dr Schaeffers werk hebben.

Na deze wederzijdse verkenning, herkenning, gingen de harten pas goed voor elkander open. De problemen van deze tijd: welvaart en afval, nihilisme en ondergang van de kerkjeugd, verslaving en onverschilligheid. Maar daar tegenover meteen: Gods alles overwinnende kracht en ons geloof, dat de wereld overwint. De Satan, die een korte tijd is losgelaten — en Gods trouw, die aan onze kindskinderen zal blijken.

Wat een heerlijke vakantiedag. Het was middernacht, toen we afscheid namen en donker Argyll inflitsten — 25 miles naar Loch Awe. Een gelukkige dag, vol van Gods zegeningen. In Schotland, Gods land, Gods own country.

En zie, het was morgen geweest en het was avond geweest: Vrijdagde-dertiende.

van hun kinderen lid van de CPN is? Toe nou!

Is de CPN dan de enige partij, waarvan het lidmaatschap onvermijdelijk is met je christen-zijn? Heeft bijvoorbeeld de VVD zich de laatste jaren niet doen kennen als een partij, die zeer sterk het belang van materiële goederen en geld aksentueert? En die wordt in de bijbel nu juist de wortel van alle kwaad genoemd.

Dit streven van de VVD, zoals vooral de laatste jaren door de heer Wiegelt vertolkt, is in strijd met het evangelie. Ik heb er grote moeite mee, dat christenen lid van de VVD worden. Toch kan ik niet zeggen, dat het beginsel-program van de VVD en het christelijk geloof elkaar in wezen uitsluiten.

In het bovenstaande zei ik reeds, dat er altijd christenen geweest zijn die overeenkomsten zagen tussen het christelijk geloof en het marxisme. Er zijn ook marxisten, die de christelijke godsdienst belangrijk vinden.

Deze mensen hebben elkaar in ons land na de tweede wereldoorlog vooral in de PvdA gevonden. Hoewel de PvdA niet op het individuele eigenbelang hamert zoals de heer Wiegelt nogal eens doet, is zij evenals de VVD zeer materialistisch ingesteld. De PvdA streeft natuurlijk naar het realiseren van haar socialistische ideeën, zij is echter niet een marxistische partij in de zin van

de CPN.

Binnen de PvdA is plaats voor christenen, die de mogelijkheid hebben binnen deze partij vanuit hun geloofsovertuiging politiek te bedrijven. Buskes, Franssen, Scheps e.a. hebben hier ook gebruik van gemaakt.

Hoewel ik er evenals bij de VVD moeite mee heb dat christenen lid van de PvdA en van de PPR worden, kan ik niet zeggen dat de beginselprogramma's van deze partijen en het christelijk geloof elkaar zonder meer uitsluiten. Dat vroeger in verschillende kerken iemand, die lid van de PvdA was, van het avondmaal gehou-

den werd lijkt mij dan ook niet juist.

Bij de CPN ligt dit principieel anders!

Het maakt op mij een zeer opvallende indruk, als men zegt dat het Zwolse schoolbestuur de vrijheid van meningsuiting beperkt. Volgens het schoolbestuur mag de heer Los zijn mening vrij verkondigen. Zij vraagt zich alleen maar af, of het leraar-zijn aan een christelijke school met het lidmaatschap van een uitgesproken leninistisch-marxistische partij verenigbaar is.

Hierbij gaat het niet om een gebrek aan tolerantie over inkonse-

kwenties die wij in een mensenleven zien. Wij gaan hier allemaal mank aan.

Het gaat hier om twee levensbeschouwingen, die niet alleen op bepaalde punten met elkaar in strijd zijn en op andere punten met elkaar overeenstemmen, maar die elkaar in wezen radikaal uitsluiten.

Ten overvloede: dit betekent niet, dat wij het in bepaalde gevallen nooit met CPN-ers eens zijn. Het gaat nu om hun levensbeschouwelijke overtuiging, die niet met het evangelie te verenigen is, tenzij men een van beiden fors geweld aandoet.

De 'Hulp bij de Bijbelstudie' over De brief van Jakobus is verschenen!

Het derde deeltje in de serie 'Hulp bij de Bijbelstudie', „De brief van Jakobus” van de hand van ds C. P. Plooy is verschenen.

Het eerste deeltje, dat handelde over Paulus' brief aan de Galaten, was bij het verschijnen reeds uitverkocht.

Van het tweede deeltje over „De profeet Jona” van de hand van Prof. C. Veenhof zijn nog een aantal exemplaren te leveren.

Een herdruk voor deze prijs is niet mogelijk!

Bestellingen dienen uitsluitend te geschieden op giro nr 575663 t.n.v. G. de Kruijf, Troelstralaan 252, Utrecht. De prijs is: per 1 ex. f 2,—; 5 ex. f 8,50; 10 ex. f 16,—; 20 ex. f 31,—; elke 10 meer f 15,—.

C. VEENHOF — KAMPEN

Communisme en Christelijk geloof

Zoals nu wel algemeen bekend is, is aan het Clusius-College te Zwolle een leraar-godsdienstonderwijs verbonden die lid is van de C.P.N. Het bestuur van de vereniging waarvan dit College uitgaat heeft deze leraar ontslag aangezegd. Hij zal daarin evenwel niet berusten. Bij de Commissie van Beroep zal hij vernietiging van dit ontslag vragen.

Vorige week citeerden we het Friesch Dagblad over deze kwestie. Ook Trouw heeft daar melding van gemaakt. In het nummer van 28 sept. gaf de schoolredactie er een beschouwing over. Ik wil die hier kort memoreren. En daarna nog wat zeggen.

Vragen van Trouw

Trouw heeft ten opzichte van dat ontslag een aantal vragen.

De eerste is deze: Kun je mensen die zeggen vanuit een christelijke overtuiging te willen lesgeven ontslaan omdat ze lid zijn van de C.P.N.? De voorzitter van de overkoepelende organisatie van christelijke onderwijzers en leraren, de heer Barnhoorn, wees er op dat er leraren zijn die zich weinig laten gelegen liggen aan de christelijke grondslag van hun school. Deze leraren behouden globaal genomen hun positie. En moet men nu leraren die wel bewust christen willen zijn, ook al zijn ze lid van de C.P.N., ontslaan?

Een volgende vraag luidt: Is van alle politieke partijen alléén de C.P.N. taboe voor christelijke leraren? Er zijn ook politieke partijen die inspelen op menselijke hebzucht. Is het uitbrengen van een stem op dergelijke partijen verenigbaar met het christelijke gebod van naastenliefde?

Een derde vraag: De C.P.N. heeft een atheïstische ideologie. En de statuten van de C.P.N. zeggen duidelijk dat een lid van de partij tégen die ideologie geen propaganda mag maken. Bovendien moet je beloven onvoorwaardelijk gehoorzaam te zijn aan wat de partij voorschrijft. Dat kan toch niet? Inderdaad dat kan niet. Maar, aldus de Trouw-redactie, moet je de statuten van de C.P.N. beslist zó lezen? Volgens het secretariaat van de C.P.N. bedoelden de statuten van de partij (art. 4) niet christenen te verbieden voor hun christelijke overtuiging uit te komen. „Je mag best laten merken dat je christen bent, als je je lidmaatschap maar niet misbruikt voor geloofspropaganda. De ideologie van de C.P.N. is inderdaad god-loos, maar het is de C.P.N. niet begonnen om bestrijding van het christendom. Een christen die zich aansluit bij de C.P.N. stelt zich achter de politieke doelstelling van die partij. Maar je kunt van hem niet verwachten dat hij elk deel van de leninistisch-marxistische grondslag (die immers het bestaan van God uitsluit) voor zijn rekening neemt, aldus de uitleg van het C.P.N.-secretariaat. De heer Los — zo is de naam van de in geding zijnde leraar — zou kunnen zeggen: ik ben lid van de C.P.N., omdat die de enige partij is die naar mijn smaak echt de kant van de arbeiders kiest, maar ik

ben verder met de grondslag van de C.P.N. niet getrouwd.”

En wat die onvoorwaardelijke gehoorzaamheid betreft: die zou je kunnen opvatten als een wat botte formulering van de partijdiscipline die elke partij min of meer kent. Zo in de trant van: je bent geen lid om de partij te ondermijnen, als je het niet met de meerderheid eens bent kun je opkrassen. Als de C.P.N. een christen in gewetensconflicten zou brengen kan hij altijd nog zijn lidmaatschap opzeggen.

En ten slotte leeft er bij de Trouw-redactie nog deze vraag: Is het karakter van het Marxisme niet zó veranderd, dat het voor christenen minder moeilijk wordt zich bij een partij als de C.P.N. aan te sluiten? Er is een intensieve en hoopvolle dialoog gaande tussen marxisten en christenen. Een kommunist als Machovec vraagt zich of of een marxist reeds bij voorbaat afwijzend moet staan tegenover een godsídee als van Rahner (god als absolute toekomst) of van Hromadka (god als grond daarvan dat de mens nooit mag kapituleren). Marxisten als Machovec en christenen als Gollwitzer lijken elkaar wel zó dicht te naderen dat het niet meer ondenkbaar is dat een christen zich in de politiek meent te moeten aansluiten bij een marxistische partij.

Met het ook op dit alles is de Trouw-redactie van oordeel dat de vereniging voor christelijk voortgezet onderwijs in Zwolle voor een moeilijke beslissing staat!

Antwoord van communisten

Ik wil in reactie hierop iets zeggen over de situatie van de kerk in Sovjet Rusland. Daaruit wordt als van zelf duidelijk hoe het communisme, het echte, authentieke, zich verhoudt tot het christelijk geloof. Men kan daaruit ook in concreto zien hoe de aanhangers van het „leninistische marxisme” — dat ook de grondslag is van de C.P.N. — tegen kerk en christelijk geloof optreden als ze de macht in handen hebben.

Het is een gelukkige omstandigheid dat de bekende organisatie „Amnesty International”, die zich het lot van ontrechten en onderdrukten aantrekt ongeacht ras, godsdienst of politieke overtuiging, in zijn „Alternatief dossier” duidelijke en betrouwbare inlichtingen over de situatie in Rusland verstrekte. In het program „Del-

ta” van de Avro werd daaruit onlangs het een en ander bekend gemaakt. Hier volgen enkele gegevens.

Hoe Lenin — zijn geschriften zijn voor de communisten kanoniek — over kerk en godsdienst dacht blijkt o.a. uit een brief die hij op 19 maart 1922 aan het Politburo zond. Zoals bekend is besloot het communistisch regiem in Rusland alle kerkelijke goederen te onteigenen. Welnu in de genoemde brief vraagt Lenin aan het Politburo: „De meest genadeloze maatregelen te nemen om ieder verzet tegen de door hem voorgestelde verbeurdverklaring van kerkelijke eigendommen neer te slaan. We moeten ons tot iedere prijs de bron van vele miljoenen — of misschien zelfs miljarden — in goudroeblen toeëigenen. Het verzet van de geestelijkheid moet zo brutaal worden onderdrukt, dat zij het zich nog zullen herinneren in de komende decennia.”

Naar dit voorschrift werd metterdaad gehandeld. In de eerste jaren na de revolutie van 1917 werden duizende geestelijken zonder vorm van proces vermoord. En wat de kerkelijke gebouwen betreft leest men dit: „Volgens het rapport van de procureurs van de Heilige Synode waren er in Rusland in 1905 bijna 54.000 parochiale kerken, ruim 23.000 kapellen en secondaire kerken en 1000 abdijen. Lenin en Stalin hadden dat aantal zover uitgedund, dat er in 1939 nog slechts een kleine honderdtal kapellen en kerken waren en er geen kloosters of abdijen meer bestonden. Tijdens en na de tweede wereldoorlog kwam er een heropleving, zodat er in 1952 weer 22.000 kerken en 67 kloosters en abdijen waren. Onder Chroetsjew, tussen 1958 en 1964, werd een nieuwe anti-godsdienstige campagne gevoerd, waarbij weer kerken en kloosters massaal werden gesloten. Men neemt aan, dat er op het ogenblik nog 4 à 5000 kerken en 12 abdijen en kloosters bestaan.” Dat wil zeggen 4 à 5000 kerken op de honderd miljoen Russisch-Orthodoxe gelovigen! Eén kerk op de 20.000 potentiële kerkgangers!

Hoe is nu de positie, hoe zijn nu de rechten der gelovigen? Agitator, het blad van het Centraal Comité der partij, schreef in 1971 vol trots: „Nergens en nooit was de vrijheid van overtuiging op zulk een consequente wijze gewaarborgd als in ons land na overwinning van de socialistische revolutie.”

Zo schreef een communistische krant. Maar als men zo'n krant leest moet men altijd vragen: wat is nu de waarheid, de werkelijkheid?

Het rapport van Amnesty International noemt drie grondwettelijke bepalingen omtrent de godsdienstvrijheid. Die uit de grondwet van 1918, van 1929 en de nu geldende.

In de grondwet van 1918 wordt de burgers van Sovjet-Rusland nog „vrijheid van religieuze en anti-religieuze propaganda” gewaarborgd. Die van 1929 beperkt deze „vrijheid” tot „vrijheid van religieuze belijdenis en anti-religieuze propaganda.” Het thans geldende art. 124 luidt: „Teneinde de burger gewetensvrijheid te garanderen, is in de Sovjet-Unie de

Kerk van de Staat gescheiden en de School van de Kerk. De vrijheid van eredienst en de vrijheid van anti-religieuze propaganda is aan alle burgers gewaarborgd.”

Zo is voor de gelovigen niets anders overgebleven dan „vrijheid van eredienst”. Hun atheïstische tegenstanders hebben daarentegen de vrijheid om met alle middelen en op alle mogelijke wijzen atheïstische propaganda te bedrijven!

En dat „mogen” betekent in feite „moeten”! Want de in de grondwet vastgelegde discriminatie van de gelovigen wordt door een aantal nadere bepalingen nog op allerlei wijze verscherpt.

Zo bepalen de statuten van de communistische partij niet alleen dat het de leden daarvan — evenals de leden van de „komsomols” — **verboden** is godsdienst te oefenen, maar ook dat ze **verplicht** zijn antireligieuze propaganda te voeren. Hieruit volgt dat een gelovige nooit lid kan worden van de partij en dus ook nooit een rol kan spelen in het politieke leven.

Zoals we vernamen zijn volgens de grondwet van de Sovjet-Unie School en Kerk van elkaar gescheiden. Wat dat betekent omschrijft het rapport van „Amnesty International” aldus: „Godsdienstonderwijs is op school verboden, maar het gehele onderwijs is doordrongen van een atheïstische geest. Kinderen van gelovigen worden verplicht de anti-relieuze tendens van de onderwezen vakken te assimileren. In het hoger onderwijs is de cursus „wetenschappelijk atheïsme” ook voor gelovige studenten verplicht; zij moeten hierover een examen afleggen.”

Belangrijk is ook de vraag hoe het met de vrijheid van het kerkelijke leven staat. Het Amnesty-rapport noemt daaromtrent o.a. het volgende:

Iedere godsdienstige gemeenschap en groep gelovigen is verplicht zich te laten registreren bij de plaatselijke autoriteiten.

Het registrerend orgaan is gemachtigd de registratie zonder opgaaf van redenen te weigeren. De samenstelling van het dagelijks bestuur van de gemeenschap wordt door het registrerende orgaan benoemd.

Voor ditmaal genoeg, volgende week gaan we verder.

Boek-besprekingen

Vast en zeker!

In het blad van de Gereformeerde Bond, „De Waarheidsvriend”, is een serie artikelen van verschillende auteurs gepubliceerd over allerlei aspecten van het verbond tussen God en zijn volk. Deze artikelen zijn gebundeld in een boek, dat bij Kok in Kampen verscheen onder de titel „Vast en zeker!”

De bundel begint met twee exe-

getische bijdragen. Dr H. Goedhart schrijft over het verbond in het Oude Testament, drs A. Noordegraaf over het verbond in het Nieuwe Testament. In het eerste hoofdstuk wordt aandacht gegeven aan de studie van Prof. Mendenhall, die de oude Hittietische verdragen onderzocht en vergeleek met Bijbelse gegevens. Voor leerlingen van Prof. B. Holwerda en ds C. Vonk is dit geen nieuws, maar het doet een mens deugd dat in de kring van hen, die in veel opzichten zo dicht bij ons staan, de broeders uit de Geref. Bond, duidelijk gewezen wordt op het verdragmatige karakter van Gods Verbond. Ik heb in de eerste hoofdstukken evenmin als in het vervolg van de bundel de naam van Dr J. G. Woelderink aangetroffen. Toch geeft het geheel de indruk dat diens Schriftgetrouwe onderwijs sterk doorwerkt.

Op blz. 12 staat: „Wij mogen niet zo individualistisch denken dat we geen oog hebben en houden voor het werken van God door middel van het verbond. Wij mogen niet zo sterk verbondsmaig denken dat wij geen oog hebben voor het persoonlijke contact van God met de enkeling en van de enkeling met God.” Het wil mij voorkomen dat hier een tegenstelling gemaakt wordt, die de Schrift niet kent. Het verbond dat de HERE met zijn volk opricht is toch bevestigd aan ieder kind dat tot dit volk behoort.

Het zo te ver voeren ieder hoofdstuk in een weekbladrecensie te bespreken. Prachtige opmerkingen maakt drs Noordegraaf, b.v. op blz. 24-25: „De nadruk op de soevereiniteit van Gods welbehagen en de gedachte van de uitverkiezing wordt door God verbondsmatig verwezenlijkt... Wij mogen de ruimte en breedte van Gods verbond niet inperken. Jezus kwam met zijn heilspromissie tot geheel Israël.”

Minder gelukkig was ik met een uitdrukking als „de kring van het inwendige verbond”, al begriep ik dat de schrijver van deze woorden (dr I. Boot, blz. 110) wil waarschuwen tegen de zonde van hen, die „de waarheid hebben gekend en eens in zekere zin (waarom: in zekere zin? dat staat er in Hebr. 6:4 niet bij, Bl.) verlicht zijn geweest en de hemelse gaven en de krachten der toekomstige eeuw gesmaakt hebben en toch afvallig zijn geworden”. Maar moeten we dan zeggen „Het is mogelijk, dat een mens niet alleen uitwendig, maar ook inwendig in het verbond met God is overgegaan.” (blz. 111)? Is het niet beter nuchter te spreken over gehoorzame en ongehoorzame, gelovige en afvallige kinderen van het Verbond? Ik heb hier en daar in deze bundel uitdrukkingen gelezen, die me deden denken aan de verzuchting, die Prof. B. Holwerda slaakte bij zijn verklaring van Deut. 17:2, „Al dat hopeloze geredeneer over eenzijdig-tweezijdig, inwendig-uitwendig, kerkverbond-volksverbond, voorwaardelijk-onvoorwaardelijk, wet-evangelie gaat tenslotte terug op een naar westerse schemata verminken van het bijbelse verbondsbegrip. Want berit is hier nu de concrete wederkerige verhouding, die op een bepaalde historische datum werd aangegaan, met alle rechten en plichten die voor beide partijen in het statuut

zijn vastgelegd.” (Exegese-dictaat Deuteronomium, blz. 444). Het boek bevat na een „ten Geleide” van ir J. van der Graaf twee exegetische en vijftien praktisch-dogmatische bijdragen. Origineel vond ik de beschouwingen van ds H. G. Abma, de Middelaar van het verbond. Raak en indringend is ds L. Blok. De grenzen van het verbond. Mooie opmerkingen maakt ook, om niet meer te noemen, dr H. Bout. Het verbond en de Heilige Geest. Toch zegt deze schrijver, die attendeert op de vertaling die Dathenus van de passage in het Doopformulier over de twee delen in het verbond geeft (blz. 142), even later (blz. 143): „Ik houd niet van de uitdrukking, die men nog wel eens leest, dat de zaligheid toegezegd wordt op conditie van geloof en bekering”. Waarom toch niet? Zien we niet te vaak remonstrantse spoken?

Ik hoop, dat er nog eens een soortgelijke bundel verschijnt met minstens tien exegetische artikelen. De Schrift alleen kan ons leren wat het verbond tussen Jahwè en zijn volk betekent. Toch kunnen we dankbaar zijn voor het hier gebodene. Er valt veel uit te leren en het is goed dat we binnen de Geref. Gezindte elkaar beter leren kennen.

L. W. G. Blokhuis

Jan Jansz. Starter,
Friesche Lusthof,

opnieuw uitgegeven naar een exemplaar in de collectie van de Vrije Universiteit door N.V. Buijten & Schipperheijn/Repro Holland, Amsterdam, 1974.

De dichter Jan Jansz. Starter (1593/4-1626) was van Engelse afkomst. Hij was van 1611-13 uitgever in Amsterdam en werd in 1614 boek- en bijbelverkoper in Leeuwarden. Wegens geldgebrek trad hij daar op als brooddichter, vooral als dichter van bruiloftsliederen. Zelf hield hij ook van feestvieren: hij is bekend om zijn hoge drankrekeningen en dat hij zich in 1620 in Franeker liet inschrijven als juridisch student was dan ook waarschijnlijk omdat studenten vrijstelling van accijnzen op bier en wijn hadden. In 1621 werd in Amsterdam een verzameling van zijn bruiloftsgebeden en -liederen en nog wat 'boertigheden' gepubliceerd onder de titel **Friesche Lusthof**. Om wat te verdienen werd Starter enkele jaren later een soort oorlogscorrespondent in het leger van de graaf van Mansfelt. Hij stierf in september 1626 ergens bij de Hongaarse grens.

Deze uitgave van de **Friesche Lusthof** is een facsimilé-uitgave naar het boek van 1621. Het is daarom in de eerste plaats interessant als voorbeeld van de boekdrukkunst van die tijd. Men krijgt ook een indruk van de in die tijd gebruikelijke lettertypes. Dit betekent overigens wel dat enige oefening nodig is om de tekst te kunnen lezen. Wie het alleen om de inhoud te doen is, kan dan ook beter de uitgave van dr J. H. Brouwer uit 1966 lezen. In die uitgave zijn de teksten namelijk getranscribeerd in moderne Nederlandse letters. Wat betreft de inhoud, het boek

begint — zoals in die tijd gebruikelijk — met een verklaring omtrent het auteursrecht en een aantal lofdichten op de dichter Starter, geschreven door een aantal vrienden. Vervolgens komen er een aantal gedichten, geschreven voor bruidsparen uit de Friese adel. Elk gedicht wordt gevolgd door enkele van muziek voorziene liederen. De muziek werd geschreven door Starters vriend Vredeman. De gedichten eindigen er meestal mee, dat het bruidspaar naar bed wordt gestuurd. Starter die immers in een pre-Victoriaans tijdperk leefde nam, zoals dat in de 17e eeuw gebruikelijk was, geen blad voor de mond en na het bruidspaar 's Heren zegen te hebben toegewenst, besluit hij (p. 86):

Wel Noble Jufferkens wel-aan
Wild dan de Bruyd'gom redde
Helpt doch de Bruyd'te bedde
Stil, stil, Juffrouw, het sal
wel gaen

Ghy hoeft dus niet te peynsen
Noch u voor ons te veynsen
O soete lieve Bruidt!
Dit's een ding dat niet beduydt
So dat ick nu besluyt,
Het veynsigh kleed moet uit
Want dat ghy voor dit kruyt
Niet vreesen sult wil ick wel
wedde

Dit motief van de 'veinzende' bruid komt in veel van zijn bruiloftsgedichten terug. Geen wonder dat Starter in conflict kwam met ds Bogerman, de voorzitter van de Dordtse synode, en daarvoor in Leeuwarden met zijn redijkerskamer uit het gebouw werd gezet waar ze optraden.

Voor ieder die geïnteresseerd is in de boekdrukkunst, de literatuur en de levensstijl van de 17e eeuw, is dit een interessante uitgave.

G. E. Booij

Kerknieuws

Beroepbaar verklaard — Door de klassis Kampen, gehouden op 26 sept. jl. is praeparatoir geëxamineerd en, gelet op de goede uitslag van het examen, beroepbaar gesteld in de Nederlandse Gereformeerde Kerken: Kandidaat H. A. Strating, Oostzeestraat 42, Emmeloord.

Ds J. Waagmeester — Ds J. Waagmeester te 's-Gravenhage-Z/W heeft na enige tijd ziek te zijn geweest zijn ambtelijke werkzaamheden hervat.

Oegstgeest — De gemeentevergadering is akkoord gegaan met het voorstel om per 1 januari 1975 in de eredienst uit het Nieuwe Liedboek te gaan zingen, met dien verstande, dat dit zal gebeuren aan de hand van een door een commissie opgestelde en door de kerkeraad goedgekeurde lijst van liederen. Alleen de op deze lijst voorkomende liederen zullen gezongen mogen worden in de eredienst.

Neede — De kerkeraad heeft over de eigendom van het kerkgebouw aan de Blikweg en de andere bezittingen een civielrechtelijke procedure aangespannen. De rechtbank te Zutphen zal nu zijn oor-

deel moeten uitspreken. De kerkeraad is van mening, dat de kerk „binnen het verband”, hoewel deze in hetzelfde gebouw kerkt, geen aanspraken op het gebouw kan doen gelden. Bij de recente kerkscheuring bleven er 71 gemeenteleden „binnen het verband” en kwamen er 111 buiten te staan.

De totale waarde van het bezit bedraagt naar schatting f 150.000 à f 200.000,—. Verdediger van de gedaagde, mr P. W. Smits uit Utrecht, acht een billijke verdeling van het bezit juist, de advocaat van de kerk „buiten het verband”, mr E. N. T. G. van Benthem uit Zwolle, meent echter, dat de kerk „binnen het verband” ten onrechte pretendeert de plaatselijke kerk voort te zetten. Men verwacht, dat er op 21 november a.s. vonnis zal worden gewezen. Gezien de gecompliceerdheid van de zaak kan de uitspraak ook wel wat langer op zich laten wachten.

Gorinchem — Scriba: J. Wondergem, Wijnkoperstraat 323, telef. 01830-23836. Penningm. Mej. J. Smit, Wijnkoperstraat 247, telef. 20554, postrek. 468506 t.n.v. penningm. Geref. kerk (vrijgem.) Gorinchem. Zending: A. Teuling, W. v. d. Veldestraat 13, tel. 23513, postrek. 2886266 t.n.v. penningm. Zendingscomm. Geref. kerk, Gorinchem.

Najaarsconferentie van „Calvijn”

De Gereformeerde Predikantenvergadering „Calvijn” hoopt op woensdag 23 oktober 1974 opnieuw bijeen te komen.

Plaats van samenkomst: de grote zaal van de Chr. Geref. Kerk, Grote Haag 54, Amersfoort-C.

Op het program staat thans een ontmoeting met predikanten van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt buiten verband).

Uit hun midden is ds Z. G. van Oene te Zwolle bereid gevonden te spreken over het onderwerp: In het spoor van de Vrijmaking? Ook andere predikanten van gereformeerde confessie zijn hartelijk welkom.

De conferentie begint om 10.30 uur en zal zich tot in de middag uitstrekken.

Voor het grootste deel draagt deze een openbaar karakter.

Eerst na afloop van de openbare vergadering komen de leden in besloten vergadering bijeen.

De conferentiegangers dienen een lunchpakket mee te nemen.

Voor koffie e.d. wordt ter plaatse gezorgd.

Predikanten buiten de (synodaal) Gereformeerde Kerken in Nederland kunnen het gastlidmaatschap van de vereniging aanvragen bij de secretaris: ds C. van Ginkel, Wilhelminastraat 7, Heinenoord, tel. 01862-1616.

Soemba-Borneo 61 — Een vorige keer lieten we de familie v. Alphen achter in een hutje, temidden van de Savoeneze christengemeenschap bij Melolo. Het was toen in 1881.

Zij wilden het evangelie brengen aan de Soembanezen.

Van Alphen trok aan het werk. Hij zal zich zo goed en zo kwaad als dat ging verstaanbaar hebben gemaakt. Hij had wat te zeggen! Want in dat heidendom, dat daar tastbaar aanwezig was, kon hij de bevrijdende boodschap van het evangelie brengen. En hij kon aanwijzen waar en hoe de macht

van de duisternis zich openbaarde. Dat was helemaal niet moeilijk in een omgeving waar moord en doodslag niet vreemd waren, waar mensenroof en mishandeling heel normaal was, waar uitspattingen regelmatig voorkwamen.

Soembanezen, van huis uit vriendelijke mensen, luisteren wel. Ze zijn misschien nog wel nieuwsgierig. Maar ze kregen geleidelijk aan door, dat deze blanke man zich wilde bemoeien met hun zaken. Hij zei hen, dat ze anders moesten leven. Dat hun goden hen naar het verderf leidden. De éne, échte God, Schepper van hemel en aarde wilde dat ze Hem zouden dienen. Ze moesten zich omkeren, naar Hem toe.

Toen was de vriendelijkheid wég. Uiterlijk bleven de Soembanezen de Van Alphen's wel correct bejegenen, maar hun hart was dicht en het bleef dicht. Beloofde betere huisvesting kwam er niet. Verdere toenadering bleef ook uit.

Van Alphen dacht er toen over zich voornamelijk tot de jeugd te wenden. Misschien zou een schoolje mogelijkheden bieden. Hij had daarbij niet zozeer het oog op kinderen uit de gezinnen, want die kwamen toch niet. Hij dacht er over om slavenkinderen vrij te kopen. Dat schijnt in die tijd wel meer voorgekomen te zijn, dat vanuit zendingskringen mensen vrijgekocht werden. En op Soemba stonden de kinderen genoteerd voor ca. f 25,— per stuk. Maar de overheid wilde daar geen fiat voor geven. De Soembanezen zouden — zo was het motief — kunnen denken, dat slavenhandel toegestaan was! Een zending moest zich maar bij zijn dienstwerk houden: uitsluitend evangelieprediking. Opnieuw teleurstelling.

Uit Nederland vertrokken met een 'roeping'. Op Soemba gekomen en de ervaring opdoen, dat er geen ruimte blijkt te zijn om die ten uitvoer te brengen. Het evangelie aan alle volken, dat is de taak. Maar de volken willen niet horen! Harde werkelijkheden.

Het gironummer van de zendingscommissie van de Geref. kerk van Den Haag-ZW is 1768194.

Psalm 92

en de kerk van Eindhoven

Het kan bijna niet missen, of veel lezers van Opbouw hebben wel eens een kerkdienst in Eindhoven meegemaakt. Dan zal men zich ongetwijfeld kunnen herinneren dat Eindhoven altijd getracht heeft in de erediensten iets tot leven te laten komen van wat staat in het tweede couplet van Ps. 92: „Laat alom musiceren met stem en instrument, maak wijd en zijd bekend de grote naam des HEREN!”

Vanaf 1957, het jaar waarin ons eigen kerkgebouw in gebruik werd genomen, moesten we dat doen met behulp van een elektronisch instrument.

En hoe goed het ook werd gespeeld, het geluid dat daaruit voortkwam bleef toch altijd achter bij de muziek die klonk uit cello, blokfluit, viool en trompet, instrumenten die nogal eens samen met het elektronisch orgel de gemeentezang begeleidden.

Aan deze situatie is gelukkig een einde gekomen. Enkele jaren geleden nam de kerkeraad, zich geruggesteund wetend door de gemeente, het besluit een pijporgel in ons kerkgebouw te laten plaatsen.

Na grondige bestudering van wat op dit terrein te bieden was, viel de keuze op een tweeklaviers mechanisch pijporgel met een vrij pedaal, te bouwen door de firma Vierdag te Enschede.

Genoemde firma verdient alle lof voor het geleverde werk. Reeds bij het verlenen van de opdracht werden we op prettige en deskundige wijze door de heer Vierdag persoonlijk voorgelicht, die er heel wat reises naar Eindhoven voor over heeft gehad.

Dit Vierdag-orgel heeft op zondag 6 oktober jl. voor het eerst de zang van de gemeente begeleid. Het orgel werd gespeeld door onze organisten, br. J. Mulder en br. Sietse Kaldeway. U begrijpt, dat het voor ons allemaal een feest was!

Maar we willen ook U graag in de gelegenheid stellen te delen in onze vreugde (en ook een beetje in onze zorgen).

Vrijdagavond 11 oktobr hopen we aan deze ingebruikname van het orgel een extra-feestelijk tintje te geven. Op deze avond zullen we met muziek, koor- en samenzang en natuurlijk met orgelspel allen laten meegenieten van één der mooiste geschenken GOD's: het zingen en musiceren tot ZIJN LOF!

Gaarne nodigen we U op deze avond dat samen met ons te doen. We beginnen om kwart vóór acht.

Onder U waren reeds broeders en zusters, die wilden bijdragen om ons deze grote uitgave mogelijk te maken. Daarvoor onze heel hartelijke dank en we hopen dat U komt kijken en luisteren.

Onder U zijn vast ook velen, die ons een beetje kennen en Eindhoven een warm hart toedragen. We hopen dat dezen ook komen. Behalve dat er wordt gemusiceerd, wordt er ook gekollekteerd! En kunt U niet komen, dan kunt U wellicht een andere keer eens ons orgel horen en zien. Maar vooruitlopend daarop wilt U nu misschien al wat in die kollekte doen. Die kollektezak vindt U op gironummer 1127642 t.n.v. Geref. Kerk (vrijgemaakt) Eindhoven, onder vermelding Orgelfonds.

Hopend U te mogen begroeten op 11 oktober of op een ander tijdstip, vertrouwen we erop, dat U samen met ons wilt feestvieren!

De orgelcommissie

Nieuws uit breder kring

Derde Reformatorische Getuigenisdag op 16 november 1974.

Er begint tekening te komen in het programma van de Derde Reformatorische Getuigenisdag, die op D.V. 16 november op initiatief van de Stichting Nederland ICC zal plaatshebben. De plaats van samenkomst zal zijn de Juliana-hal in Utrecht, en niet de Margriethal, zoals eerder werd aangekondigd. Het thema voor deze toogdag luidt: Bevrijding. Dit thema is gekozen in verband met de verwarring die er vandaag heerst over de opvattingen die allerlei revolutionaire stromingen zeggen te ontleenen aan het Bijbels woord Bevrijding. Verschillende sprekers hopen diverse aspecten van het thema vanuit de Heilige Schrift te belichten. Behalve over het onderwerp „Bevrijding contra bevrijding” zal worden gesproken over:

- „Bevrijding door Christus”
ds J. H. Velema
- „Bevrijding door het geloof”
ds W. Glashouwer
- „Bevrijding in politiek en maatschappij”
ds J. Schelhaas
- „Roeping en uitzicht”
ds J. C. Maris.

Bovendien zal de bekende zendingshoogleraar dr. Peter Beijerhaus uit Tübingen het woord voeren over de strijd tegen de moderne theologie in Duitsland.

Maassluis — In het Ned. Dagblad vonden we het volgende bericht: „De classis Schiedam van de Gereformeerde Kerken in Nederland, in vergadering bijeen op donderdag 12 sept. '74 te Hoogvliet, nam kennis van het rapport van de kerk te Vlaardingen over de herinstituering van Christus' kerk te Maassluis.

Zij constateerde, dat er voldoende gronden in dit rapport aanwezig zijn, t.w. het aantal zielen, 29 belijdende en 32 doopleden; de mogelijkheid van het instellen der ambten en de normale continuering der ambten; de financiën en de begeerte der broeders en zusters te Maassluis, om het adres der kerk te Maassluis te kunnen noemen aan allen, die met hen begeren samen te vergaderen in enigheid des waren geloofs.

De classis overwoog, dat deze gronden in 't rapport van Vlaardingen geen belemmering vormen voor de herinstituering van de kerk te Maassluis. De classis besloot de kerk te Vlaardingen opdracht te geven onverwijld deze mogelijkheid te realiseren.”

De bestaande vrijgemaakte gereformeerde kerk wordt hiermee door de classis definitief verworpen, en een tegenkerk wordt gesticht. Maassluis beklagt zich, dat zij behandeld wordt als een „wegwerperkerk”. De kerkeraad besloot in beroep te gaan bij de particuliere synode.

Drukkerij »Steenbergen«

★

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukkerwerk

ZEIST - TELEFOON 63404 - 12452

STUDENTENLEVEN

Studeren in Amsterdam

Dat betekent allang niet meer dat je lid wordt van een studentenvereniging, want dat is uit de tijd. Het betekent wel dat je opgaat in een universitaire wereld die steeds massaler en onpersoonlijker wordt. Het betekent ook dat je in aanraking komt met allerlei meningen en levensovertuigingen. En het betekent helaas ook vaak dat je alleen maar omgaat met studiegenoten.

Onder deze omstandigheden heeft de VGSA misschien toch wel wat te bieden. We zijn een kleine, protestants-christelijke studentenvereniging, waarin je mensen tegenkomt die bezig zijn met de vragen van deze tijd. Tenslotte staan we midden in een wereld die je nauwelijks christelijk kunt noemen, en het is goed als je elkaar helpt daarin een weg te vinden. De vereniging is bedoeld voor mensen die uit het Evangelie willen leven, en in dat licht willen we ook ingaan op de maatschappelijke ontwikkelingen, in vergaderingen, op vormingsweekenden en in werkgroepjes.

We zijn de laatste jaren bezig geweest met onderwerpen als „drugs en subcultuur”, „de milieucrisis” en „het Midden-Oosten”. Dit jaar wordt dat onder meer „secularisatie”, „misdaad en maatschappij” en „vredesvraagstukken”. Verder draaien bij ons enkele bijbelkringen en een gesprekskring, en vorig jaar is er voor het eerst een bijbelstudie-weekend gehouden.

Op de wekelijkse sociëteitsavond kom je elkaar weer op een heel andere manier tegen. Je kunt daar een fijn gesprek met iemand hebben, maar even goed een goal scoren met het voetbalspel. Lekker ontspannen gaat het er ook toe op de gezelligheidsweekenden, de muziekkavond en de sportdag.

Op 28 oktober starten we onze tweede kennismakingstijd. Als je belangstelling hebt, bel dan naar Klaas Krijgsheld, Uilenstede 413, tel. 020-456169, of schrijf naar Cor Plooy, Uilenstede 150-1073, Amstelveen.

Redactieleden

Ds G. Janssen
Drs H. de Jong
D. W. L. Milo
Ds H. Smit
Drs H. E. S. Woldring

Adres van de Redactie

Postbus 7176
te Amsterdam.
Redactie-assistent
K. Muller

Advertenties en druk

Drukkerij
„Steenbergen”,
Slotlaan 220, Zeist.
Tel. 0 3404 - 12452

Abonnementsprijs:

f 22,50 per jaar
f 11,75 per halfjaar
f 6,15 per kwartaal
Buitenland: Europa
en zeepost f 30,—
Luchtpost f 50,—

Geref. Persvereniging „Opbouw”

Abonnementenadministratie
Pasteursingel 29b,
Rotterdam-7
Tel. 010-153703
Giro 40 49 45

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.